

PERSONATGES SINGULARS

Joan Callejón Cabrera

JOAN-ENRIC ROIG SANTACANA: AMANT DELS LLIBRES

104|

El senyor Joan-Enric Roig Santacana va tenir una ferma vocació: l'advocacia; i va tenir una pregonia passió: els llibres. El senyor Roig tenia penjat al rebedor de casa seva el diploma que li acreditava cinquanta anys d'exercici de la professió d'advocat en conformitat amb el despatx que havia regentat ininterrompudament a Barcelona i a la seva dedicació plena de la seva titulació. No abandonà els seus clients fins que no va conèixer el diagnòstic letal de la seva malaltia. D'aquesta manera acomplia el seu desig d'estar al peu del canó fins a les últimes possibilitats d'actuació.

La seva profunda cultura el menà a la configuració rigorosa de la seva biblioteca que, iniciada amb les aportacions del seu pare i d'altres familiars, anà incrementant - al llarg de la seva vida - fins a arribar a la xifra de vint-i-sis mil exemplars i escaig. La idea primitiva fou la de crear una àmplia biblioteca per a ús personal, però, als últims anys de la seva vida, pensà en la possibilitat de construir una fundació per a ús públic. Altes instàncies de la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer el van festejar també els darrers temps per a fer possible una donació que incrementés amb sentit d'actualitat el gruix del fons balaguerià. No sé, però, quin pot ser el final definitiu d'aquests tempteigs.

La biblioteca del senyor Roig està gairebé plenament catalogada. Aquesta era la passió del seu propietari: dotar cada llibre de la fitxa pertinent per al possible maneig de la prèvia consulta. Darrerament estava refent les fitxes primitives per unes altres de més elaborades i completes. Sabia que no les podia acabar totes

i, per això, hi dedicava temps, constància i diners. La catalogació que li donava més feina era quan un llibre resultava obra de diversos autors. Aleshores feia una fitxa diferent per a cada col·laborador i a cada un hi dedicava la part del text corresponent.

El senyor Roig tenia un vast coneixement del món del llibre: coneixia editors, editorials, edicions; coneixia els elements constitutius de les formes del llibre; coneixia, inclús, les possibles malures del llibre (cucs o arnes, devoradores de pàgines) i sabia com s'havien de combatre. Les seves fitxes recollien les dades d'autor, any de publicació, editor, làmines, il·lustracions, enquadernació, tipus de lletra, contingut del text. Tenia un compte especial en poder conèixer els anys de naixement i d'òbit - si s'esqueia - de l'autor corresponent. Recordo que, en aquest sentit, el vaig intentar ajudar més d'una vegada escrivint a algun institut d'ensenyament mitjà de Barcelona per a saber les esmentades dades d'antics professors. Com és lògic els arxius pertinents arribaven com a màxim a constatar l'edat de jubilació i prou. No vam, per tant, tenir èxit en les indagacions. El senyor Roig trobava deficient la GEC en qüestió de consignació d'anys de naixença i obituari dels autors ressenyats. Per això va celebrar l'inici del diccionari de vilanovins del senyor Puig Rovira que - n'estava convençut - constituiria una eina segura per a la seva tasca de composició de fitxes.

El senyor Roig feia enquadernar tots els llibres que comprava, al mercat, en rústica, és a dir, amb cobertes de paper o de cartolina. A l'exterior del

llibre, després de repassar-lo full per full, hi feia posar una protecció de paper de cel-lofana. D'aquesta manera donava, finalment, a cada llibre la seva ubicació i, així, anava engruixint les estanteries de les llibreries que poblaven les habitacions superiors del seu habitatge.

Un distintiu que honora i embelleix els llibres d'una biblioteca és l'ex-libris. El senyor Roig en tenia quatre o cinc models diferents. Com a mínim un parell eren la petita obra d'art del mestre gravador vilanoví Enric Cristòfol Ricart, parent per part de la seva mare senyora Santacana. Els altres eren obra d'un expert barceloní. L'ex-libris era la darrera nota que coronava l'amor que dedicava a cada un dels exemplars de la seva biblioteca.

El senyor Roig no destruïa mai cap dels catàlegs que li enviaven. Les seves col·leccions es nodrien precisament dels continguts dels catàlegs que anava rebent. Eren bàsicament, diccionaris, enciclopèdies, atles, obres d'art, d'història, de poesia, d'assaig, de narració, de clàssics. Cal fer menció de la col·lecció de llibres de cuina que guardava curosament en un armari especial.

Al senyor Roig li abellia tenir els llibres dedicats per la mà de l'autor pertinent. En tenia de Josep Pla, de Pere Ribot, de Jaume Cabré, etc. Exhibia la dedicatòria com un trofeu. Gaudia remenant els seus arxivadors i ensenyant la fitxa amb tota la consignació de dades, incloent – per descomptat – la referent a les lletres d'autor.

Tal com hem dit al començament, el senyor Joan-Enric Roig Santacana era persona cultíssima. D'entrada hem de dir que era un poliglòt. Parlava francès com una persona nativa. Coneixia els girs íntims de la llengua veïna i s'expressava amb fluïdesa natural. Anava, a vegades, a un restaurant de la platja vilanovina pel plaer de parlar l'idioma amb la *madame* de

la casa. Dominava també l'anglès. I tenia més que coneixements elementals del portuguès i de l'italià. Assistia amb assiduïtat als actes culturals que se celebraven a la vila, especialment a la presentació de llibres. Recordo el dia que – per indicació de l'amic Oriol Pi de Cabanyes – va fer la presentació, a la Biblioteca-Museu Balaguer, de l'escriptor del mes Joan Perucho. Va fer una dissertació brillant i amena, que va situar el personatge en la seva relació amb la nostra vila. No volia intervenir directament en els actes públics, perquè li restava hores a la seva dedicació de documentació de llibres. Era de conversa amena i agradable. Podia parlar de tots els temes i, en conversa casolana, sabia dir el nom de tots els arbres, plantes i flors, de tots els ocells, de tots els animalons de la terra.

Els darrers temps va fer diversos lligalls de documentació familiar avial (escriptures, contractes, cessions, inventaris, etc.) i els va traspasar a l'Arxiu Comarcal de la vila, a fi que servissin de consulta i d'informació per als investigadors interessats. El seu exemple el va secundar alguna altra persona, però no suficientment el que era d'esperar.

En definitiva, el senyor Joan-Enric Roig Santacana ha de passar als annals d'història local com a persona extraordinàriament lliurada a la passió pels llibres i la formació d'una biblioteca de dimensions més que regular. Ell mateix deia que els llibres eren els seus fills estimats.

Cal honorar-lo com a vilanoví singular i il·lustre. I, ara, com a convilatans, hem d'acabar aquests esbós de semblança, preguntant-nos pel destí final d'aquesta biblioteca, que el senyor Roig – en algun moment de la seva vida – havia somiat com institució pública local.

7 de setembre de 2004